

TIẾP TỤC NÂNG CAO CÔNG TÁC QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI HOẠT ĐỘNG TÔN GIÁO Ở THÀNH PHỐ HÀ NỘI HIỆN NAY

TRẦN THỊ THÚY NGỌC (*)

Tóm tắt: Đảng và Nhà nước ta luôn khẳng định tự do tín ngưỡng, tôn giáo là một trong những quyền cơ bản của công dân; đồng thời không ngừng hoàn thiện hệ thống pháp luật về tín ngưỡng và tôn giáo. Đối với thành phố Hà Nội, trong những năm qua công tác quản lý nhà nước về tôn giáo đã có nhiều đổi mới, đạt được nhiều kết quả quan trọng, tuy nhiên vẫn còn một số hạn chế, vì vậy cần tiếp tục có những giải pháp phù hợp với đặc điểm, tình hình để công tác quản lý nhà nước về tôn giáo thực sự hiệu lực, hiệu quả.

Từ khóa: Hoạt động tôn giáo; nâng cao; quản lý nhà nước; thành phố Hà Nội.

Abstract: Our Party and State always affirm that the freedom of belief and religion is one of the basic rights of citizens, and the legal system on beliefs and religions has been constantly improved to that extent. For Hanoi city, in recent years, the state management of religion has introduced a lot of innovations, achieving many important results, but there are still some limitations, and it is necessary to continue taking suitable solutions in line with the characteristics and existing circumstances so that the state management of religion is truly effective and efficient.

Keywords: Religious activities; improve; state management; Hanoi city.

Ngày nhận bài: 05/10/2024 Ngày biên tập: 15/11/2024 Ngày duyệt đăng: 20/01/2025

Hiện nay, thành phố Hà Nội có 08 tôn giáo được Nhà nước công nhận tư cách pháp nhân, trong đó Phật giáo có khoảng hơn 800.000 tín đồ, Công giáo có khoảng 250.000 tín đồ. Bên cạnh đó, thành phố Hà Nội còn có các tín ngưỡng dân gian với khoảng 5.211 di tích đình, đền, nhà thờ họ, lăng, miếu... trong đó được xếp hạng cấp quốc gia khoảng 1.200, cấp thành phố khoảng 900⁽¹⁾. Sau gần 40 năm thực hiện đường lối đổi mới, thành phố Hà Nội đã có nhiều thay đổi, cải cách hành chính nhà nước đã đạt những thành tựu quan trọng trên tất cả các lĩnh vực, trong đó có lĩnh vực quản lý nhà nước đối với các hoạt động tôn giáo.

1. Đặc điểm các tôn giáo lớn ở thành phố Hà Nội

Phật giáo: Giáo hội Phật giáo Việt Nam thành phố Hà Nội hiện có 30 ban trị sự Phật giáo các quận, huyện với trên 2.000 tăng ni,

600.000 tín đồ, 2.059 cơ sở thờ tự, 01 Trường Sơ cấp Phật học đặt tại chùa Mỗ Lao, phường Mỗ Lao, quận Hà Đông, 01 Trường Trung cấp Phật học đặt tại chùa Đại Từ Ân, thị trấn Phùng, huyện Đan Phượng⁽²⁾. Thời gian qua, Giáo hội Phật giáo thành phố Hà Nội tích cực thực hiện phong trào thi đua xây dựng “Chùa Tinh Tiến”; triển khai các khóa tu mùa hè cho học sinh, sinh viên; có nhiều đóng góp trên các lĩnh vực y tế, giáo dục và từ thiện nhân đạo, tiêu biểu như Trung tâm cai nghiện tại chùa Pháp Vân; câu lạc bộ Hương Sen, câu lạc bộ Bình Minh, câu lạc bộ Hướng Dương...

Công giáo: thành phố Hà Nội hiện có 90 giáo xứ thuộc 03 giáo phận Hà Nội, Hưng Hóa, Bắc Ninh. Giáo phận Hà Nội có 68 giáo xứ, giáo phận Hưng Hóa có 15 giáo xứ, giáo phận Bắc Ninh có 07 giáo xứ, hơn 400 nhà thờ, nhà nguyện, 01 Tổng Giám mục, 01 Giám mục, 01 Giám mục phụ tá, 98 linh mục và gần 2.000 chức việc. Ngoài ra, có 01 dòng tu nam; 03 dòng tu nữ⁽³⁾.

(*) TS; Học viện Thanh thiếu niên Việt Nam

Tác giả, TS Phạm Tiến Dũng, Trưởng ban Ban Tôn giáo thành phố Hà Nội trao đổi về cuốn sách "Quản lý nhà nước về hoạt động tôn giáo trên địa bàn Thủ đô Hà Nội"

Đạo Tin Lành: thành phố Hà Nội hiện có 78 Mục sư, 10 Mục sư nhiệm chức, 59 truyền đạo và hơn 8.000 tín đồ (trong đó có khoảng 2.000 tín đồ là người nước ngoài), 03 nhà thờ, 01 cơ sở đào tạo là Trường Thành kinh Thần học Hà Nội⁽⁴⁾. Thời gian qua, đạo Tin Lành ở thành phố Hà Nội đã thực hiện nhiều hoạt động từ thiện xã hội như khám, chữa bệnh và phát thuốc miễn phí; cứu trợ lũ lụt, nhân đạo; cấp học bổng cho học sinh, sinh viên; hỗ trợ, giúp đỡ người nghèo...

Đạo Cao Đài: thành phố Hà Nội có hai hệ phái gồm Cao Đài Ban Chỉ đạo (họ đạo Cao Đài Thủ đô Hà Nội) và Cao Đài Tây Ninh. Họ đạo Cao Đài Thủ đô Hà Nội có 01 thánh thất, 12 chức sắc, 04 chức việc, 174 tín đồ. Họ đạo Cao Đài Đặng Giang có 01 thánh thất, 13 chức sắc, 13 chức việc, 254 tín đồ. Họ đạo Cao Đài Phúc Đức có 02 thánh thất, 05 chức sắc, 18 chức việc, 521 tín đồ⁽⁵⁾.

Đạo Baha'i: tại thành phố Hà Nội, đạo Baha'i có 15 Hội đồng Tinh thần địa phương, trong đó có 03 Hội đồng được công nhận (tại quận Hai Bà Trưng, huyện Thanh Trì, huyện

Thạch Thất) với khoảng 400 tín đồ⁽⁶⁾. Cộng đồng tôn giáo Baha'i trên địa bàn TP luôn tích cực tham gia các hoạt động đạo đời, chung tay xây dựng xã hội văn minh, thịnh vượng.

Minh Sư đạo: thành phố Hà Nội có 01 cơ sở thờ tự, 03 vị chức sắc (01 Bảo Ân và 02 Thiên Ân), 08 tu sĩ và khoảng 300 tín đồ⁽⁷⁾. Chức sắc, tu sĩ và tín đồ Minh Sư đạo ở Diệu Nam Phật đường luôn tích cực hưởng ứng các phong trào của Hội Chữ Thập đỏ và Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, cũng như các hoạt động từ thiện xã hội do các cấp chính quyền địa phương phát động; chủ động đến hỗ trợ những nơi đồng bào còn gặp nhiều khó khăn, nghèo đói.

Islam giáo: cộng đồng Islam ở thành phố Hà Nội có gần 700 tín đồ (trong đó có 70% người nước ngoài)⁽⁸⁾. Ban Quản trị Thánh đường tích cực vận động cộng đồng Islam giáo ở Hà Nội tham gia các hoạt động từ thiện xã hội, giúp đỡ người nghèo như cấp phát thực phẩm cho người khác tôn giáo có hoàn cảnh khó khăn, tổ chức bữa ăn cho tín đồ Islam giáo nghèo khó nhân tháng lễ Ramadan.

Giáo hội Các Thánh hữu ngày sau của Chúa Giêsu Kitô: tại thành phố Hà Nội, tôn giáo này hiện có 500 người truyền đạo và tín đồ. Giáo hội Các Thánh hữu ngày sau của Chúa Giêsu Kitô chú trọng giáo dục tín đồ lối sống “thương người như thể thương thân”, “lá lành đùm lá rách”, tham gia tích cực vào các hoạt động từ thiện xã hội, như giúp các tín đồ có công việc, nghề nghiệp ổn định, phát triển kinh tế gia đình; cung cấp xe lăn, hỗ trợ xây dựng hệ thống vệ sinh, nước sạch; chăm sóc y tế, điều trị nhãn khoa; hỗ trợ người nghèo, người gặp dịch bệnh và thiên tai; giúp đỡ giới trẻ, người mới ra trường.

2. Công tác quản lý nhà nước về tôn giáo ở Hà Nội thời gian qua

Ban Tôn giáo thành phố Hà Nội đã phối hợp chặt chẽ với Sở Xây dựng, Sở Tài nguyên và Môi trường và UBND các quận, huyện trên địa bàn cấp phép sửa chữa, cải tạo và xây mới trên 1.500 cơ sở tôn giáo. Xây dựng đội ngũ công chức làm công tác tôn giáo vững về chuyên môn, nghiệp vụ, gắn gũi với chức sắc, tín đồ tôn giáo. Các hoạt động tôn giáo đi vào nền nếp, từng bước giúp chức sắc, tín đồ hành đạo trong khuôn khổ pháp luật, xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân. Các vấn đề liên quan đến khiếu kiện, khiếu nại, tranh chấp đất đai có liên quan đến tôn giáo đã được các cấp chính quyền quan tâm, xem xét và giải quyết đúng quy định pháp luật. Việc tuyên truyền, phổ biến pháp luật cho đội ngũ chức sắc, chức việc các tôn giáo được cấp ủy và chính quyền các cấp quan tâm chú trọng, nhất là tổ chức các hoạt động tôn giáo trong dịp lễ, tết trọng của tôn giáo.

Ban Tôn giáo thành phố đã chủ động phối hợp với UBND các quận, huyện nơi phát sinh vụ việc tôn giáo giải quyết theo thẩm quyền, ổn định tình hình tại địa phương, không làm phát sinh các vấn đề phức tạp, giữ vững an ninh chính trị, trật tự xã hội trên địa bàn. Đồng thời, tăng cường công tác an ninh, quốc phòng, chủ động nắm tình hình và ngăn chặn, xử lý kịp thời những hành vi lợi dụng chính sách tự do tín ngưỡng của Đảng và Nhà nước ta để hoạt động mê tín dị đoan, gây rối, chống phá gây mất ổn định từ cơ sở. Xây dựng chương trình phối hợp công tác với

các Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân; phát huy tiềm năng thế mạnh các cộng tác viên, hội viên các tổ chức quần chúng là những tín đồ tôn giáo để củng cố mối liên hệ mật thiết, thực hiện tốt hòa hợp dân tộc, không phân biệt giữa người có tín ngưỡng, tôn giáo với người không tín ngưỡng, tôn giáo.

Tuy nhiên, trong thời gian qua công tác quản lý nhà nước về tôn giáo ở thành phố Hà Nội còn bộc lộ những bất cập, như một số cơ quan quản lý nhà nước về tôn giáo của các cấp trên địa bàn chưa được kiện toàn, củng cố; đội ngũ công chức làm công tác tôn giáo của thành phố còn mỏng; chưa bố trí được công chức chuyên trách làm công tác tôn giáo ở cấp xã, nhất là nơi có đông đồng bào theo tôn giáo. Sự phối hợp về công tác tôn giáo ở một số nơi chưa đồng bộ; đội ngũ cán bộ chưa được đào tạo chuyên sâu. Bên cạnh đó, việc kiện toàn bộ máy làm công tác tôn giáo theo Nghị định số 22/2004/NĐ-CP về kiện toàn tổ chức bộ máy làm công tác tôn giáo thuộc UBND các cấp đã được củng cố một bước, có phân định rõ chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn giữa các cơ quan nhà nước đối với công tác tôn giáo, tín ngưỡng; nhưng vẫn còn bất cập, thiếu thống nhất, chức năng, nhiệm vụ chưa rõ ràng. Thẩm định vấn đề giáo lý, giáo luật chưa được quy định trong Luật Tín ngưỡng, tôn giáo - đây là vấn đề vướng mắc nổi lên trong thực tiễn công tác quản lý nhà nước về tôn giáo ở thành phố Hà Nội hiện nay.

3. Giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước đối với hoạt động tôn giáo ở thành phố Hà Nội

Một là, tiếp tục kiện toàn, sắp xếp tổ chức bộ máy quản lý nhà nước, đội ngũ cán bộ làm công tác tôn giáo.

Xây dựng đội ngũ công chức chuyên trách công tác tôn giáo ở các cấp là vấn đề có ý nghĩa then chốt và mang tính quyết định, bởi pháp luật về tôn giáo và đội ngũ công chức làm công tác tôn giáo là yếu tố quan trọng nhất. Công chức không chỉ cần có kiến thức chuyên sâu về tôn giáo, mà còn phải có phương pháp và kỹ năng làm việc, giải quyết quan hệ công việc với các tôn giáo. Đặc biệt, cần chú trọng đào tạo, bồi dưỡng chuyên sâu

kiến thức về tôn giáo; kỹ năng phối hợp về công tác dân vận với chức sắc, tín đồ các tôn giáo; phương thức đấu tranh chống lại các hành vi lợi dụng tôn giáo của các thế lực thù địch. Tổ chức bộ máy làm công tác tôn giáo cần được tiếp tục củng cố, kiện toàn, nhất là ở cơ sở, những địa bàn trọng điểm có đông đồng bào tôn giáo giúp chức sắc, tín đồ hành đạo trong khuôn khổ pháp luật, xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc.

Để nâng cao hiệu quả công tác đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ, công chức làm công tác tôn giáo, trước hết phải làm tốt công tác quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ này; có kế hoạch, phương án tạo nguồn bảo đảm sự kế thừa liên tục giữa quy hoạch công chức đương nhiệm với việc mở rộng đào tạo, bồi dưỡng tạo nguồn công chức trẻ. Công tác đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ công chức quản lý nhà nước về tôn giáo các cấp phải được xác định là nhiệm vụ trọng tâm, bởi vì đây là lĩnh vực đòi hỏi không chỉ có kiến thức chuyên môn về tôn giáo mà còn phải có phương pháp giải quyết xử lý công việc, đảm bảo thực hiện đúng pháp luật, nhất là trên địa bàn Thủ đô hiện có nhiều loại hình tín ngưỡng, tôn giáo đan xen. Do đó, cần xây dựng chương trình đào tạo, bồi dưỡng cho đội ngũ công chức làm công tác tôn giáo; nội dung phải phù hợp với đối tượng quản lý.

Hai là, có chế độ, chính sách phù hợp đối với công chức làm công tác quản lý nhà nước về tôn giáo.

Cần nghiên cứu đề xuất có chế độ phụ cấp đặc thù cho đội ngũ công chức quản lý nhà nước về tôn giáo. Chính quyền các cấp quan tâm thực hiện chính sách dân tộc, tôn giáo, từng bước nâng cao đời sống mọi mặt của đồng bào có đạo, để đồng bào có đạo hòa nhập vào sự phát triển chung của Thủ đô. Bên cạnh đó, cần có cơ chế tuyển chọn đưa cán bộ trẻ tham gia đào tạo nghiệp vụ chuyên môn ở trình độ đại học trở lên để bố trí công tác tại Ban Tôn giáo thành phố và các quận, huyện; tăng cường mở các lớp cho công chức làm công tác quản lý nhà nước về tôn giáo. Thường xuyên phối hợp đồng bộ và phân công, phân cấp từng ngành, từng cấp

giữa Ban Tôn giáo với Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, đoàn thể và các ban, ngành chức năng của thành phố để thống nhất trong việc xem xét, đánh giá, xử lý các vấn đề về tôn giáo hoặc liên quan đến tôn giáo.

Ba là, nâng cao vai trò quản lý nhà nước chặt chẽ vấn đề điện thờ tư gia.

Trong thực tế, việc quản lý điện thờ tư gia trên địa bàn thành phố Hà Nội vẫn gặp nhiều khó khăn do chưa có hành lang pháp lý cụ thể, sát với thực tiễn. Hiện nay, mới chỉ có các quy định quản lý các điện thờ được xếp hạng, các di tích lịch sử, văn hóa... còn những điện thờ tư gia chưa có quy định cụ thể, do đó rất khó khăn trong quản lý nhà nước đối với điện thờ tư gia. Vấn đề điện thờ tư gia mới chỉ đang tập trung nhiệm vụ nghiên cứu khoa học, cần có thêm thời gian tham khảo ý kiến của các cơ quan, ban, ngành, tổ chức và cá nhân trên địa bàn thành phố để ban hành các quy định cụ thể.

Để nâng cao chất lượng quản lý nhà nước về hoạt động tôn giáo trên địa bàn thành phố Hà Nội, thời gian tới cần có sự hợp tác, phối hợp của nhiều ngành, nhiều cấp, nhiều địa phương. Kiên trì vận động, thuyết phục giáo sĩ, giáo dân chấp hành đúng pháp luật; thực hiện đồng bộ các biện pháp vừa kiên trì vận động, thuyết phục, vừa tuyên truyền đối với chức sắc, chức việc và đồng bào có đạo; đồng thời, đấu tranh với các đối tượng lợi dụng tôn giáo để chia rẽ, kích động nhân dân nhằm phá hoại khối đại đoàn kết toàn dân tộc; linh hoạt trong việc thực hiện các biện pháp xử lý trong từng trường hợp và từng thời điểm cụ thể. Tuyệt đối không để xảy ra sai sót, không thực hiện đúng quy định của pháp luật trong quá trình xử lý các vụ việc, tình huống phức tạp để tạo cơ cho các đối tượng xấu lợi dụng, tuyên truyền xuyên tạc, kích động./.

Ghi chú:

(1) Ban Tôn giáo thành phố Hà Nội, *Sổ liệu thống kê về công tác tôn giáo năm 2019*.

(2), (3), (4), (5), (6), (7), (8) *Sổ tay Công tác tôn giáo*, Nxb Tôn giáo, H.2018, tr.49, tr.57, tr.63, tr.70, tr.76, tr.82, tr.88.